



شاه اسماعیل صفوی و تغییر مذهب

بهزاد کریمی

دبیر مجموعه: بهزاد کریمی



فهرست

- رویدادهای مهم دوره شاه اسماعیل ۶
- سخن دبیر مجموعه ۹
- پیشگفتار ۱۱
۱. زنجیره موعودگرایی ۱۵
۲. از فقر و خاکساری تا مملکت‌داری: تبار و مذهب شاه اسماعیل ۲۵
۳. «مرا بدین کار بازداشته‌اند»: تغییر مذهب ۴۵
۴. خشونت و وحشت: سرکوب مدعیان داخلی ۵۷
۵. کاسه سر شد قدح: مسئله شرق ۷۳
۶. شاه و سلطان: مسئله عثمانی ۸۱
۷. اسطوره فرومی ریزد: چالدران ۹۱
۸. اولین شکست، آخرین جنگ: از شکست چالدران تا مرگ ۱۰۷
- نگاه آخر ۱۱۹
- یادداشت‌ها ۱۲۵
- منابع ۱۲۷
- نمایه ۱۲۹

رویدادهای مهم دوره شاه اسماعیل

۸۹۲ ه.ق	۹۰۲ ه.ق	۹۰۹ ه.ق	۹۱۶ ه.ق	۹۱۸ ه.ق	۹۲۰ ه.ق	۹۲۳ ه.ق	۹۳۰ ه.ق
۲۵ رجب ۸۹۲ ه.ق تولد اسماعیل میرزا.	۱۸ ربیع الثانی ۹۰۳ ه.ق مرگ احمد بیگ.	تصرف قلعه‌های گل خندان، فیروزکوه و آستا به دست شاه اسماعیل.	مرگ شیبانی خان.	تصرف تبریز به دست سلطان سلیم.	۲۳ رجب ۹۲۰ ه.ق ترک تبریز از سوی سلطان سلیم.	۲۸ شعبان ۹۲۳ ه.ق تولد بهرام میرزا، پسر شاه اسماعیل.	
۲۰ رجب ۸۹۳ ه.ق مرگ شیخ حیدر، پدر اسماعیل.	شوال ۹۰۴ ه.ق جلوس محمدی میرزا در آذربایجان.	نیمه ۹۱۰ ه.ق تصرف دوباره یزد به دست شاه اسماعیل.	رمضان ۹۱۶ ه.ق تصرف هرات به دست شاه اسماعیل.	۲۳ رجب ۹۲۰ ه.ق ترک تبریز از سوی سلطان سلیم.	بهار ۹۲۱ ه.ق مرگ سلطان مراد، آخرین مدعی از آق‌قویونلو.	شوال ۹۲۴ ه.ق نامه شاه اسماعیل به شارل کن.	
۸۹۳ ه.ق جان‌شینی سلطان علی، برادر اسماعیل.	اواخر ۹۰۴ ه.ق فرار محمدی میرزا از تبریز. جلوس الوند میرزا در آذربایجان.	۹۱۰ ه.ق مرگ الوند میرزا.	۷ صفر ۹۱۸ ه.ق خلع سلطان بایزید دوم. جلوس سلطان سلیم اول بر تخت سلطنت.	بهار ۹۲۱ ه.ق مرگ سلطان مراد، آخرین مدعی از آق‌قویونلو.	شوال ۹۲۴ ه.ق نامه شاه اسماعیل به شارل کن.	شوال ۹۲۴ ه.ق نامه شاه اسماعیل به شارل کن.	
ربیع الثانی ۸۹۴ ه.ق زندانی شدن همسر شیخ حیدر و پسرانش در قلعه استخر.	نیمه محرم ۹۰۵ ه.ق حرکت اسماعیل میرزا از لاهیجان.	۹۱۰ ه.ق مرگ الوند میرزا.	۳ رمضان ۹۱۸ ه.ق جنگ غجدوان.	ربیع الثانی ۹۲۱ ه.ق تصرف قلعه کماخ به دست سلطان سلیم.	شوال ۹۲۶ ه.ق مرگ سلطان سلیم اول؛ جلوس سلطان سلیم عثمانی.	شوال ۹۲۶ ه.ق مرگ سلطان سلیم اول؛ جلوس سلطان سلیم عثمانی.	
۱۱ صفر ۸۹۶ ه.ق مرگ یعقوب بیگ آق‌قویونلو.	۹۰۵ ه.ق برقراری صلح بین الوند میرزا و سلطان مراد.	تابستان ۹۱۳ ه.ق تصرف عراق عرب به دست شاه اسماعیل.	اواخر ۹۱۸ ه.ق تهاجم ازبکان به خراسان.	ربیع الثانی ۹۲۱ ه.ق تصرف قلعه کماخ به دست سلطان سلیم.	بهار ۹۲۷ ه.ق تهاجم ناکام ازبکان به خراسان.	بهار ۹۲۷ ه.ق تهاجم ناکام ازبکان به خراسان.	
صفر ۸۹۶ ه.ق جلوس بایسنقر میرزا در آذربایجان.	نیمه ۹۰۶ ه.ق نبرد اسماعیل میرزا با فرخ‌یسار شروانشاه. مرگ فرخ‌یسار شروانشاه.	تابستان ۹۱۳ ه.ق تصرف عراق عرب به دست شاه اسماعیل.	۲۶ ذوالحجه ۹۱۸ ه.ق تولد تهماسب میرزا، پسر شاه اسماعیل.	صفر ۹۲۰ ه.ق قتل علاءالدوله ذوالقدر و تصرف قلمرو وی به دست سلطان سلیم.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	
رجب ۸۹۷ ه.ق جلوس رستم میرزا در آذربایجان.	ابتدای ۹۰۷ ه.ق نبرد اسماعیل میرزا با الوند میرزا. جلوس اسماعیل میرزا در تبریز و اعلام رسمیت یافتن تشیع دوازده‌امامی.	زمستان ۹۱۳ ه.ق نبردهای خان محمد استاجلو با علاءالدوله ذوالقدر.	۲۳ صفر ۹۲۰ ه.ق حرکت سلطان سلیم از قسطنطنیه به قصد حمله به ایران.	بهار ۹۲۷ ه.ق تهاجم ناکام ازبکان به خراسان.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	
شوال ۸۹۸ ه.ق آزادی خانواده اسماعیل از استخر.	شوال ۹۰۷ ه.ق تغییب الوند میرزا از سوی شاه اسماعیل.	۹۱۳ ه.ق تصرف خراسان به دست شاه اسماعیل.	صفر ۹۲۰ ه.ق نخستین نامه سلطان سلیم به شاه اسماعیل.	بهار ۹۲۷ ه.ق تهاجم ناکام ازبکان به خراسان.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	
ذوالقعدة ۸۹۹ ه.ق مرگ بایسنقر میرزا.	شوال ۹۰۷ ه.ق تغییب الوند میرزا از سوی شاه اسماعیل.	زمستان ۹۱۴ ه.ق تصرف لرستان به دست شاه اسماعیل.	جمادی الاول ۹۲۰ ه.ق پاسخ شاه اسماعیل به نامه‌های سلطان سلیم.	صفر ۹۲۰ ه.ق نخستین نامه سلطان سلیم به شاه اسماعیل.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	
اواخر ۸۹۹ ه.ق معرفی اسماعیل در مقام رهبر طریقت صفویه. فرار ابراهیم میرزا و اسماعیل میرزا به گیلان.	۲۴ ذوالحجه ۹۰۸ ه.ق نبرد شاه اسماعیل با سلطان مراد.	زمستان ۹۱۵ ه.ق انتقال بقایای جسد شیخ حیدر از تبرسران به اردبیل.	صفر ۹۲۰ ه.ق پاسخ شاه اسماعیل به نامه‌های سلطان سلیم.	صفر ۹۲۰ ه.ق نخستین نامه سلطان سلیم به شاه اسماعیل.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	
ذوالقعدة ۹۰۲ ه.ق جلوس احمد بیگ در آذربایجان.	۹۰۹ ه.ق تصرف فارس و عراق به دست شاه اسماعیل.	۳۰ شعبان ۹۱۶ ه.ق نبرد شاه اسماعیل با شیبانی خان ازبک نزدیک مرو.	رجب ۹۲۰ ه.ق نبرد چالدران.	صفر ۹۲۰ ه.ق نخستین نامه سلطان سلیم به شاه اسماعیل.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	اواخر ۹۲۷ ه.ق برکناری تهماسب میرزا از حکومت خراسان.	

(برگرفته از: غلام سرور، تاریخ شاه اسماعیل صفوی، ترجمه محمدباقر آرام و عباس‌قلی غفاری‌فرد. تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۴.)